

نگاهی به وضعیت اسلامگرایان آذربایجان؛ سرکوب خمینی‌چی‌ها تمامی ندارد!

به بهانه دادگاهی که برای حجت‌الاسلام الهام علی‌اف جانشین رهبر حزب جمهوری آذربایجان برگزار شد با آقای مهدی نعلبندی در رابطه با وضعیت اسلام‌گرایان بخصوص رهبران حزب اسلامی آذربایجان و رفتار دوگانه آذربایجان با ایران گفتگو کردیم.

به گزارش آران نیوز؛ در روزهای اخیر شاهد بودیم که در آخرین دادگاهی که برای حجت‌الاسلام الهام علی‌اف جانشین رهبر حزب جمهوری آذربایجان برگزار شد، ایشان به اتهام جاسوسی به شکل بدوی به 18 سال زندان محکوم شدند که این 18 سال زندان عملاً مساوی حبس ابد است. به همین بهانه با آقای مهدی نعلبندی صحبتی داشتیم در رابطه با وضعیت اسلام‌گرایان بخصوص رهبران حزب اسلامی آذربایجان و رفتار دوگانه آذربایجان با ایران.

برای شروع لطفا معرفی مختصری از حجت‌الاسلام الهام علی‌اف بفرمایید و اینکه به چه جرمی محکوم شده‌اند؟

حجت‌الاسلام الهام علی‌اف یکی از روحانیون تحصیل کرده حوزه علمیه قم و از شاگردان مکتب مرحوم حاج علی‌اف اکرام بنیانگذار حزب اسلامی جمهوری آذربایجان هستند که در دهه 90 قرن بیستم میلادی بنیانگذاری شد. اما جریان خمینی‌چیلر یا خمینی‌گرایان جمهوری آذربایجان در 12 بهمن 57 یعنی همزمان با ورود امام به ایران تاسیس شد؛ با اینکه اتحاد جماهیر شوروی پابرجا بود و مرزها به سوی ایران باز نشده بود اما این جمعیت در قصبه ای نزدیک باکو به نام نارداران که حرم خواهر ناتنی امام رضا (ع) رحیمه خاتون در آنجا قرار دارد تشکیل شد.

این جریان سه نسل را تاکنون پشت سر گذاشته‌اند. نسل اول حاج علی‌اکرام و دوستانشان بودند. نسل دوم دکتر حاج موسوم صمداف و دوستان ایشان هستند که خود دکتر جزء پزشکان زبردست جمهوری آذربایجان بود که بعد از اخذ مدرک پزشکی و مدتی اشتغال به طبابت، تحصیلات دینی خود را در حوزه علمیه قم دنبال می‌کنند. بعد از مرحوم اکرام علی‌اف به عنوان رهبر حزب اسلامی جمهوری آذربایجان تعیین می‌شوند، اما به دلیل اعتراضات و سخنرانی‌هایی که به قانون منع حضور دختران محجبه در آذربایجان در سال 2012 داشتند به زندان محکوم می‌شوند و الان نزدیک به ده سال است که در زندان هستند با این حال از زندان فعالیت خود را ادامه می‌دهند. بعد از زندانی شدن دکتر صمداف، حجت‌الاسلام الهام علی‌اف نه به عنوان رهبر بلکه به عنوان جانشین رهبر حزب (در اصطلاح خودشان صدروضی) فعالیت خود را به عنوان نسل سوم آغاز می‌کنند. اتفاقاً در مواضع خود هم بسیار مراعات اعتدال را داشتند تا حزب و جریان خمینی‌چیلر پابرجا بماند.

به چه اتهامی ایشان دستگیر شدند؟

به دو دلیل. اول برگزاری مراسم برای حاج قاسم سلیمانی در جمهوری آذربایجان بود. و دوم اعتراض به معامله قرن آقای ترامپ. این دو مورد اصلی‌ترین گناه ایشان بود. البته اتهام جاسوسی برای ایران که معمولاً برای اسلامگرایان برشمرده می‌شود کم‌اینکه برای حاج علی‌اکرام و دکتر صمداف هم این اتهام را وارد کردند. در کل سیستم قضایی کشورهای جدا شده از شوروی مبتنی بر جرم‌سازی است و بر همین روال هم عمل می‌شود. افکار عمومی جمهوری آذربایجان هم به این امر واقف است که این اتهام تراشی‌ها برای مخالفین اتفاق می‌افتد. حجت‌الاسلام علی‌اف در سفرهای متعدد اربعین با مردم همراه بود و در آزادی‌قره باغ یکی از فعالین بود. حزب اسلام تنها حزب رسمی آذربایجان است که در مراسم خود اعلام کرده است که جدی‌ترین راه آزادی‌قره باغ جنگ است. این درحالی بود که سال‌ها مذاکره پاسخ نداده بود و حزب اسلامی هم از روز اول اعلام کرده بود که با مذاکرات با کشورها غیرمسلمان آزادی‌افتاد نخواهد افتاد و تنها راه آزادی‌قره باغ جنگ است.

آیا این اتهاماتی که به حجت‌الاسلام علی‌اف وارد شده است وجه حقوقی دارد؟ یعنی واقعا برگزار کردن مراسم برای سردار سلیمانی و مخالفت با معامله قرن در آذربایجان جرم محسوب می‌شود؟

برای وجه حقوقی اتهام جاسوسی مطرح است اما این دو عامل وجه سیاسی دارد و از نظر سیاسی برگزاری مراسم برای تبعه غیرآذربایجانی و مخالفت با طرح معامله قرن جرم است. برای روشن شدن این مطلب لازم است مطلبی را در رابطه با جنگ قره باغ عرض کنم. تصاویری که از جبهه‌های جنگ قره باغ و تشییع شهدا مخابره می‌شد نشان داد که قره باغ را عملاً مرام دینی و شعارهای دینی آزاد کرد. اما حاکمیت جمهوری آذربایجان بعد از آزادی بخش‌هایی از قره باغ سعی کرد در تبلیغات خود اعلام کند که این آزادی مدیون پهپادها و سلاح‌های اسرائیلی و ترکیه‌ای است.

در اینجا جا دارد یک سوال ساده از حاکمیت آذربایجان پرسید. شوشا را که یک منطقه جنگلی است و عملاً امکان استفاده از پهپاد در آن وجود ندارد چه کسی و چه چیزی آزاد کرد؟ در آن جنگ‌های تن‌به‌تن عملاً همین نیروهای مذهبی و انقلابی که دست پروده کسانی مثل حاج علی‌اکرام و حاج موسوم صمداف و شیخ طالع باقرزاده و پروده مکتب حسینی بودند آزاد کردند. رزمنده‌ای که بعد از آزادی به حاکمیت گفت که ما مسجد جامع شوشا را بعد از سال‌ها آزاد کردیم ولی تنها خواهش ما این است که بعد از اینکه به کر بلا رفتیم و برگشتیم دیگر سوال پیچ نشویم معلوم است به چرا مرامی معتقد است.

این مطلب را مطرح کردم که بگویم سمت و سوی سیاسی حاکمیت آشتی با اسرائیل بوده و هست. و تلاش بخشی از حاکمیت آذربایجان برای مشروعیت بخشی به حضور اسرائیل در کشور سال‌هاست وجود دارد، مثل اتفاقی که در برخی از کشورهای حوزه خلیج فارس افتاده است. از همین رو برگزاری مراسم برای حاج قاسم به عنوان دشمن اسرائیل و مخالفت با معامله قرن جرم تلقی می‌شود. و این دو حرکت به عنوان جاسوسی برای بیگانگان! تلقی و القاء می‌شود.

بباید از وجه دیگری به ماجرا بنگریم. مقام معظم رهبری در سخنرانی 17 ربیع خود اعلام فرمودند که کلیه شهرهای تحت اشغال باید آزاد شوند (می‌دانید که قره باغ کوهستانی آزاد نشده است) و ما براین اساس آزادی این مناطق را همچنان از جمهوری آذربایجان مطالبه داریم. بنده به عنوان یک پژوهشگر ایرانی در حوزه آذربایجان از حاکمیت

آذربایجان گلایه دارم و از دوستان خود در آذربایجان می‌خواهم که این سوال را از حاکمیت بپرسند که چرا در نگاه رسمی دولت آذربایجان تنها جمهوری اسلامی ایران است که بیگانه است و با هیچ کشور و حکومت دیگری چنین معامله ای نمی‌شود. اگر چه در شعارهای خود، آقای الهام علی‌اف رئیس‌جمهور آذربایجان مرز ایران و آذربایجان را مرز دوستی معرفی می‌کند و ما هم این را قبول داریم و نشان داده ایم، اما دولت آذربایجان در رفتار خود دوگانه عمل کرده است. این یک دلیل بیشتر ندارد و آن دلیل را من سال 2001 از آقای ثابت باقر اف رئیس پتروشیمی باکو و معاون مرحوم حیدعلی‌اف شنیدم که گفتند رابطه آذربایجان با ایران تابع رابطه ایران با آمریکا است و تا آمریکا دشمن ایران است، انتظار بهبود روابط نباید داشت! این همان سیاست آمریکا در آذربایجان است که «همه چیز بدون ایران». البته ما هنوز امیدواریم این رویه عوض شود و به همسایگی روی بیاوریم.

آیا مشکل حاکمیت آذربایجان ارتباط با ایران است و یا کلاً با فعالین اسلام‌گرا مشکل دارد؟

رهبران حزب اسلامی تنها روحانیون و دینداران زندانی در آذربایجان نیستند. رهبر جمعیت اتحاد اسلام آقای شیخ طالع باقرزاده هم زندانی‌اند. ایشان بعد از سفر تاریخی چند سال پیش آیت‌الله نوری همدانی و استقبال بی‌نظیر مردم در باکو دستگیر شدند و از سال 2015 در زندان هستند. در واقع از سال‌های پس از استقلال یک جریان شیعه زدایی در آذربایجان رقم خورده است. نگاه خارجی عبری – عربی، نگاه شیعی را در این کشور مهم قفقاز جنوبی بر نمی‌تابد. البته باید توجه داشته باشیم که گفتمان جبهه مقاومت همواره بر وحدت اسلامی تاکید داشته است و در این گفتمان برای تفرقه هیچ جایی وجود ندارد. از هیچ یک از اندیشمندان جبهه مقاومت هم هیچ گاه هیچ اظهار نظری مبنی بر رجحان تشیع بر تسنن را نشنیده ایم. منتهی ترس از گفتمان شیعی از همان سال‌های ابتدایی در جمهوری آذربایجان خود را نشان داد و از همان ابتدا تلاش شد جمعیت شیعی را که بالای 90 درصد است همیشه کمتر از میزان واقعی نشان بدهند. یعنی ابتدا 85، بعد 75 و 65 درصد نشان دادند و بر اساس همین آمار و تحلیل هم پخش اذان از مناره‌ها ممنوع اعلام شد چون گفتند هم شیعه هست و هم سنی و ممکن است باعث اختلاف شود. اما مقاومت مردمی همه این‌ها را شکست. حتی در آزادی شوشا و آغدام تحرکاتی برای اختلاف افکنی شد اما جواب آن، نماز وحدتی بود که در مسجد جامع شوشا و آغدام برگزار شد. جالب آنکه امام جماعت نماز وحدت تحصیل‌کرده جامعه المصطفی تبریز بودند. یعنی گفتمان انقلاب اسلامی همیشه گفتمان وحدت است. و یا حضور تکفیری‌ها در اوایل جنگ قره‌باغ که با تحلیل و اطلاع‌رسانی به موقعی که اتفاق افتاد عملاً این گروه‌ها نتوانستند خودی نشان بدهند. همه این‌ها نشان می‌دهد که جریانی درصدد کم‌رنگ کردن هویت شیعی است و بهترین راهبرد برای این کار حذف رهبران این جریان با اتهام جاسوسی برای ایران است. بله. اغلب این بزرگواران تحصیل‌کرده‌ی حوزه‌های ایران هستند اما یکسان گرفتن تحصیل‌کرده در خارج با جاسوس سازگار با عقل راهبردی نیست. واقعیت مهم این است که از شوشا تا شام جبهه مقاومت است و جبهه مقاومت، منادی وحدت و اصلی‌ترین نماینده جبهه وحدت است.

به نظر شما الان چه کارهایی می‌توان برای کمک به این رهبران زندانی و یا ممانعت از زندانی شدن حجت‌الاسلام علی‌اف داشت؟

چند روز پیش امام جمعه محترم تبریز حاج آقای آل‌هاشم در برنامه خطبه‌های جمعه که از تلویزیون پخش شد تقاضایی از رئیس‌جمهور آذربایجان آقای الهام علی‌اف داشتند و فرمودند: «حالا که تفکر حسینی و تفکر دینی و اسلامی، شهرهای مهمی از قره‌باغ را آزاد کرد بهترین هدیه شما در اعیاد شعبانیه و ماه مبارک رمضان آزادی روحانیون محبوس در زندان هاست که اغلب یا به خاطر حجاب و یا به خاطر تبلیغ دین زندانی‌اند. نه اینکه در آستانه ماه مبارک رمضان احکام سنگینی که معادل حکم ابد است برای این عزیزان بپسند.» ما هم امیدواریم این اتفاق بیفتد. علی‌القاعده باید حوزه‌ها علمیه، مراجع و اندیشمندان به این اتفاق واکنشی جدی نشان بدهند. این مطالبات در عین ارتباطات سیاسی باید صورت بگیرد. گسترش ارتباطات فقط محدود به جنبه‌های اقتصادی نیست بلکه در جنبه‌های مختلف باید اتفاق بیفتد. دو طرف هم با مطالباتی پای‌میز مذاکره می‌آیند و یکی از مطالبات ما باید این باشد که اسلام‌گرایان در آذربایجان وضعیت بهتری پیدا کنند. پس این مطالبه باید به شکل جدی مطرح شود و بنده این را مانعی برای ارتباطات نمی‌بینم. اتفاقاً باید از لاک تعارف با همسایگان خود بیرون بیاییم و با آنان جدی صحبت کنیم. نمونه عملی آن را هم در صحبت‌های 17 ربیع‌مقام معظم رهبری مشاهده کردیم که در عین دفاع از تمامیت ارضی آذربایجان بر عدم تحرک تکفیری‌ها و عدم تغییر مرزها تاکید روشنی فرمودند. ارتباط باید اینگونه تعریف شود و گرنه بازی کردن در زمین حریف را که نمی‌توان نامش را ارتباط گذاشت.

منبع: سایت شعوبا – نرگس حجتی